

FRA DET GAMLE GRØNLAND

AVISERNE FORTÆLLER

Af lærer *Frantz Kjærum*

Den 26. maj 1886 lettede krydseren „Fylla“ fra Københavns red for at begive sig på togt til Grønland. Formålet med dette togt var at hindre de overgreb, som amerikanske fiskere jævnlig gjorde på det grønlandske territorium; men „Fylla“ havde også andre hverv, nemlig at foretage havundersøgelser og opmålinger i Davidsstrædet.

Om bord på „Fylla“ var hans kgl. højhed prins Valdemar og desuden videnskabsmændene Holm og Rosentvinge, der skulle tage sig af zoologiske og botaniske undersøgelser.

Turen til Grønland forløb heldigt, allerede den 17. juni begyndte man at spejde efter land.

Første station på vejen var Godthåb. Tagen lå tæt, så der var ikke meget at se fra havet, men med et lettede den: „da krydseren havde gennemtrængt dette slør, hvori det skønne land i reglen indehyller sine yndigheder, fik vi strålende klart vejr, og den lille koloni Godthåb tog sig meget net ud med sine småhuse, der flagede, og sit batteri, der saluterede. Herligheden varede imidlertid ikke længe. Allerede to dage senere, da prins Valdemar havde holdt sit indtog i Godthåb og var blevet modtaget med stor begejstring, blev fjorden opfyldt med is. Det var en alt andet end interessant tid, der nu begyndte. I flere dage rasede den orkan, der havde ført isen ind i fjorden, og al kommunikation med land var afbrudt. Senere lykkedes det dog at få en „istransport“ i land, så at mandskabet kunne få landlov, og officererne komme til at omgås funktionærerne ved den lille koloni. Dernæst kunne vi nu komme til fjælds hver dag, og dette blev snart en fuldkommen nødvendighed – man måtte op og se, om der ikke skulle være nogen spredning i isen. Ofte var det tåge, og da kunne man bilde sig ind, at isen kun lå inden for den snævre synskreds; men blev det så klart vejr en dag, reves man snart ud af sin vildfarelse. Og så underholdt man os oven i købet med beretninger om, hvorledes isen sidste gang, den havde været i Godthåbsfjorden, var blevet liggende til ind i oktober måned. Det var alt andet end behagelige ud-

*Kajakker og konebåde samles for at sejle prins Valdemar i møde
den 15. august 1886.*

Foto: Illustreret tidende

sigter, og da vi nærmede os den 1. juli, begyndte allerede pessimisterne at tale om vinterleje.“ – Så galt gik det nu ikke. Den 9. juli kom der bevægelse i isen, og rejsen kunne fortsætte. Det gik nu rask, man fik besøgt Upernavik, Prøven og Godhavn, og om besøget i Holsteinsborg hedder det: „Sidst i juli kom vi til Holsteinsborg. Her konfiskerede chefen 10.000 pd. fisk, som en amerikansk fisker havde lagt i land. Hvad vi så af denne koloni indgød just ikke lyst til et længere ophold: altid kulde og slud og kedelige og uskønne omgivelser. Hertil kommer, at der er megen elendighed blandt befolkningen, der er bleven demoraliserede af amerikanerne. Sæl-hunde er der kun få af og følgelig heller ingen gode fangere“ – og om Sukkertoppen hedder det: „Denne koloni er en af de smukkeste og bedst befolkede, og beboerne har temmelig let til erhverv. Der er mange dygtige fangere, som foragte den moderne og kostbare fangstmåde ved at skyde sælerne og foretrækker derfor harpu-nen, som deres forfædre har brugt sandsynligvis i tusinder af år før dem.“

Fra Sukkertoppen gik det videre syd på til Frederikshåb, hvortil „Fylla“ kom den 14. august. „Dagen efter vor ankomst gik prinsen i land, hvor man havde forberedt en festlig modtagelse. I det øjeblik, da chefschaluppen satte af fra krydseren, myldrede kajakker og konebåde ud fra land. De fleste af kajakmændene havde deres hjælpelse på, og efter at de havde rangeret sig bagefter chaluppen i to eskadre, gjorde de honnørs ved at vende rundt med kajakken, medens andre kastede med

harpuner og gjorde lignende kunststykker. Kolonibestyreren hr. Møller, der også ved denne lejlighed var i spidsen for sine grønlandere, kom selv roende i sin kajak, iført kjole og høj hat. Han besidder stor dygtighed i alle grønlandske færdigheder, men det er især hans fortjeneste, at han kan få grønlænderne til at spare så meget om sommeren, at de kan slå sig igennem vinteren uden at lide nød. Dette har han navnlig opnået ved at formå dem til at fange hvaler, hvoraf der findes store mængder ved Frederikshåb.

Under „Fylla“'s ophold i Frederikshåb blev også denne fangst forsøgt. Det lykkedes desværre ikke til sorg for officererne, der var tagne ud for at være vidne til dette interessante skuespil. Efter et meget behageligt ophold ved denne koloni tog vi endelig afsked med Grønland den 19. august og tiltrådte hjemrejsen. — Den 5. september om aftenen lå „Fylla“ atter til ankers i sundet.

Denne lille rejseberetning står at læse i Illustreret Tidende for 24. oktober 1886.

En oktoberdag i 1953 stod jeg på havnen i Frederikshåb og betragtede den gamle hvalfangerbåd, som endnu lå her, nu ganske vist trukket på land. Af veneration for det gamle hovederhverv i Frederikshåb distrikt har storfiskeren Anton Petersen erhvervet dette minderige fartøj. Mens jeg således stod og lod tankerne gå tilbage i tiden, kom den sidst levende af de gamle hvalfangere fra åben båd, Jacob Hegelund, tilfældigvis forbi, og da han lagde mærke til min interesse for den gamle båd, begyndte han at fortælle om gamle dage, da han sammen med bådelavet tog ud på hvaljagt. Da han var færdig, faldt det naturligt for mig at begynde at spørge ham ud om gamle dage, og han berettede da den historie om kolonibestyrer Møllers kajakture, hvor han var iført kjole og hvidt og høj hat, som jeg nu tilfældigvis 7 år efter genfandt i det gamle nummer af Illustreret Tidende.

Jacob Hegelund fortalte desuden, at han selv som dreng havde set den hvaljagt, man foranstaltede i anledning af prinsens besøg.

Som det så ofte går, når man får berettet en ting, at man så flere gange støder på samme historie, således gik det også her. I løbet af det næste halve år hørte jeg flere gange frederikshåbere fortælle ovenstående beretning.